A topographic map of the world, showing landmasses in various shades of green, yellow, and brown to represent elevation, and oceans in blue. The map is centered on the Atlantic Ocean. Overlaid on the map is the text "WAT IS VREDE?" in a white, serif font. The text is positioned in the center of the map, over the Atlantic Ocean. The map is slightly faded and has a dark background.

WAT IS VREDE?

WAT IS VREDE?

De eerste gedachten over het boekje ‘Wat is vrede’ zijn ontstaan begin 2020. Er is nagedacht over de vraag wat vrede eigenlijk betekent en waar het begint. Hoe kunnen we anderen inspireren? Uiteindelijk begint het toch allemaal bij onszelf. Daarom leek het ons een goed idee, om een aantal mensen te vragen wat zij onder vrede verstaan. Uiteindelijk zijn een twaalfstal prachtige verhalen aan ons toevertrouwd die wij graag willen delen.

Op de site <https://stapjesnaarvrede.nl> vind je nog meer informatie over Platform LEV.

Dit boekje werd gratis uitgedeeld rondom de vredesweek 2021.

Donaties zijn welkom op bankrekeningnummer. NL 33 TRIO 0784731578 t.n.v. Stichting Vredesburo Eindhoven o.v.v. LEV vredesweek 2021.

Nabestelling per 5 stuks kan door een e-mail te sturen aan info@vredesburo.nl met als mailtitel “LEV boekje“ met vermelding van: aantal, uw naam en postadres en de datum waarop u op bovenstaand bankrekeningnummer 20 euro/ 5 stuks overmaakte o.v.v. bestelling LEV boekje.

Uit deze uitgave mag uitsluitend iets worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, na schriftelijke toestemming van Platform LEV.

Verlangen naar vrede

Veel mensen verlangen naar vrede. Het is een belangrijke waarde voor mensen. Iedereen verstaat wat anders onder vrede. Als je uit een oorlogsgebied gevlucht bent, dan heb je een ander beeld bij vrede dan iemand die een conflict heeft met zijn burens over bijvoorbeeld overhangende begroeiing, de erfafscheiding, het recht van overpad of geluidsoverlast.

In de zin ‘ik ben *tevreden* met het leven’ zit ook het woordje vrede. Het is meer dan de afwezigheid van vechten of conflicten. In een aantal levensbeschouwelijke tradities wordt het verband gelegd tussen vrede in jezelf en vrede in de wereld waarin je leeft. Het is een goede bezinningsvraag: wat betekent vrede voor mij? Een gesprek is zeker zinvol. Bij woorden horen daden. Vrede nodigt uit om tot leven te komen in je dagelijks handelen; maak je nuttig en voel vervolgens dat je leeft. Leeft niet als een zombie.

Maar hoe doe je dat dan, in je dagelijks leven?

In dit boekje komen een aantal mensen met uiteenlopende achtergronden aan het woord. Ze vertellen wat over hun leven. We hebben ze de vraag gesteld: wat betekent vrede voor jou en hoe pas je dat toe in je dagelijks leven? Lukt het om daar vorm aan te geven? Lukt het ook wel eens niet? Heb je daar iets van geleerd? Wat is jouw bron om ‘in vrede te leven’?

We bieden je deze praktische inzichten aan als stimulans om zelf een stapje naar vrede te zetten. Misschien kom je tijdens het lezen op een idee wat je zelf zou kunnen doen. Vragen stellen helpt. Ook aan jezelf. Een groot ideaal kan daardoor concreet worden; handen en voeten krijgen. Daarom is het laatste interview een interview met jezelf. We nodigen je hierbij uit om in jouw leven het zaadje van vrede te planten en water te geven.

We wensen je veel inzicht en inspiratie.
Het team Platform LEV.

Zuster Bets Verbakel, Zuster van Liefde

Zuster Bets Verbakel is al 70 jaar zuster bij de kloosterorde Zusters van Liefde te Schijndel.

Nadat ze 12 jaar als leerkracht op een basisschool heeft gewerkt, is ze overgestapt naar het maatschappelijk werk.

In Wijkhuis Wattstraat Oud-Woensel heeft ze veel ervaringen opgedaan met situaties waarin achtergestelde mensen moesten leven. Ze werden niet serieus genomen, noch door de Gemeente noch door de Kerk. Deze ervaringen hebben de keuzes in haar leven beïnvloed.

Vanaf oktober 1983 kon ze 33 jaar lang vanuit de

Hoogstraatgemeenschap in Eindhoven er zijn voor vluchtelingen en vooral voor de ongedocumenteerden.

Uiteindelijk heeft dit geleid tot de organisatie Vluchtelingen in de Knel.

In november 2016 is zij met haar drie medezusters naar het moederhuis van de Zusters van Liefde in Schijndel verhuisd. Haar leefomgeving is vanaf die tijd wel heel klein geworden; alleen medezusters en (voor haar) een heel vreemd dorp.

Wat is vrede voor Zuster Bets?

‘Voor mij betekent vrede dat mensen individueel of als natie menswaardig kunnen leven, gelijkwaardig en met respect voor elkaars onderlinge verschillen. Geen onderdrukking, geen vervolging, een rechtvaardige politiek’.

‘In de praktijk betekent het voor mij, dat we in onze gemeenschap als gelijken samen leven. Dat we elkaars onderlinge verschillen respecteren en elkaar helpen, zodat iedereen zo lang mogelijk zichzelf kan zijn.’

De inzet van zuster Bets voor vrede is niet onopgemerkt gebleven.

De **vredeprijs 2019** voor Eindhoven is aan haar toegekend, omdat zij en haar medezusters aan de Hoogstraat zich jarenlang hebben ingezet voor vluchtelingen. De zusters wisten dat ze, vanwege hun hoge leeftijd, terug zouden gaan naar het moederhuis van de Zusters van Liefde in Schijndel. Daarom hebben ze een organisatie in het leven

geroepen om hun werk over te nemen. Dit is ‘Vluchtelingen in de Knel’ geworden. Ook na haar vertrek uit Eindhoven in 2017 kwam zuster Bets wekelijks nog een dag naar Eindhoven om te werken voor ‘Vluchtelingen in de Knel’.

Dagritme

Sinds haar verhuizing naar Schijndel, ziet haar dag er heel anders uit. Nu houdt ze onder andere het wereldnieuws bij via krant en tv. Sommige items bespreekt ze dan met een medezuster.

Dagelijks leest ze haar binnengekomen e-mails. Sommige mailtjes vragen om actie als het gaat om rechtvaardigheid, het werken aan een goed milieu of ontwapening.

Naast reflectie geeft ze ook aandacht aan haar minder mobiele medezusters; dit kan zijn door het samen in gesprek gaan of het geven van een attentie.

Wandelen, genieten van buiten, van wat groeit en bloeit, en het kijken naar de mooie luchten is de lust van haar leven. Dit kan in de wilde tuin, waar je bloemen en planten kunt ontdekken.

Bloemen die ze niet kent of nog nooit heeft gezien, zoekt ze op met behulp van de computer.

Als gelijken samen leven

‘Ik probeer mijn medezusters die ik tegenkom aan te kijken en te

groeten. Als een zuster me aanspreekt wil ik goed luisteren naar wat zij te zeggen heeft over haar eigen leven, haar serieus nemen, ondanks de soms grote verschillen van inzichten.

‘Aan een rechtvaardig wereldgebeuren kan ik mijn medewerking geven door oproepen tot veranderingen via de computer te ondersteunen. Zoals het stoppen van onderdrukking van minderheidsgroepen, aandacht voor honger en armoede, opkomen voor het bestrijden van klimaatverandering en het stoppen van wapenhandel.’

Samen zoeken

‘Ik wil graag tijd vrij maken om met een zuster of personeelslid een gesprek te hebben over het kleine gebeuren in de gemeenschap. Soms zijn er verschillen van mening. Dan vind ik het van primair belang om te praten, om zo de goede sfeer in de gemeenschap te bewaren.

Het wordt wel moeilijk bij een bezoek aan een dement geworden, bijna agressieve medezuster waarbij alle remmingen zijn weggevallen. Noch de verzorgende, noch een medepatiënt lijkt dan iets goed te kunnen doen. Soms lijkt het onmogelijk. Hoe kan ik omgaan met agressieve demente mensen. Gelukkig zijn er mantelzorgers in de buurt en kunnen we samen overleggen en naar oplossingen zoeken in moeilijke situaties.’

Film-/lees-tip:

‘Wil je inspiratie opdoen over hoe anderen tijdens hun leven naar vrede streefden, dan raad ik aan om boeken te lezen over bijvoorbeeld Mandela, Maarten Luther King, Bisschop Tutu, Ghandi of de Dalai Lama. Maar je kan je natuurlijk ook door iemand in je eigen omgeving laten inspireren.’

Eindhoven Juli 2020

Cora Snoeren, verpleegster

Cora is getrouwd en heeft geen kinderen. Zij werkt als verpleegster bij Neos, een regionale organisatie voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, begeleid en beschermd wonen en voor herstelgerichte ondersteuning. Ook daklozen zijn welkom. Haar hobby's zijn lezen, fietsen, breien en het omgaan met mensen. Laatste is een van de redenen waarom zij gekozen heeft voor een woongemeenschap. Zij woont nu 3,5 jaar in de Hoogstraatgemeenschap. Deze is gevestigd in een voormalige klooster gebouwd in 1883. In feite zijn de huidige bewoners de opvolgers van de vier zusters (Zusters van Liefde) die daar woonden. De woongroep bestaat uit vijf volwassenen. De kernwaarden voor de woongroep zijn (in lijn van de zusters):

- ❖ Gastvrijheid
- ❖ Spiritualiteit
- ❖ Goed zijn voor de aarde
- ❖ Vluchtelingen opvang

Wat is vrede voor Cora?

‘Een harmonieuze wereld waar mensen genoeg te eten hebben en een goede thuissituatie hebben. Gunfactor voor anderen’.

‘In de praktijk betekent dit voor mij dat ik op op een goede manier rust probeer uit te stralen en me openstel voor een ander. Dat betekent belangstelling voor een ander, open staan voor vragen van de ander. Gastvrij zijn.’

Dagritme

‘Als lid van de Hoogstraatgemeenschap heb je allereerst de dagelijkse taken zoals poetsen en koken. Daarnaast houden de bewoners zich bezig met onder andere een nieuwsbrief, activiteiten met vluchtelingen (leren lezen en organiseren). Een van de plannen is om met de gemeente Eindhoven in gesprek te gaan, om Eindhoven als veilige haven voor bedreigde activisten op de kaart te krijgen. Dit landelijke initiatief heet Shelter City. Twaalf Nederlandse steden doen eraan mee. De betreffende persoon komt dan twee maal drie maanden bij de Hoogstraatgemeenschap om te slapen en te wonen.’

Wederzijds begrip

‘Iedere week hebben we bij onze woongemeenschap huisoverleg. De vraag die dan altijd gesteld wordt is: 'hoe gaat het met jou!' Daarna overleggen we wat we gaan doen. Om de interactie tussen de bewoners soepel te laten verlopen, hebben we een coach die ons begeleidt hoe te communiceren. De opzet is om wederzijdse begrip voor elkaar op te brengen. Een voorbeeld: Als ik opsta, dan open ik altijd de gordijnen van onze gemeenschappelijke woonruimte om lekker helder daglicht naar binnen laten komen. Stel dat een medebewoner dit nooit doet, dan zou ik me daar aan kunnen ergeren. Ik heb geleerd dat je de dingen waaraan je je ergert, al zijn ze nog zo klein, moet uitspreken. Doe je dat niet dan komt het er op een ander moment toch uit, maar dan met nog honderd andere verwijten. En dan ben je nog verder van huis. Door een begripvolle vraag te stellen waarom de ander de gordijnen 's ochtends niet opent, zou het kunnen zijn dat de betreffende persoon last heeft van zijn ogen en niet tegen het felle ochtendlicht kan. Dan weet je de reden en kun je je ergernis loslaten. Normaal gesproken is degene die zich ergert ook de persoon die zich daarover uitspreekt. Je kunt ook, als je ziet dat een ander stiller is dan anders, vragen of er iets speelt. Dus let op elkaar. Het is belangrijk om er te zijn voor de ander.’

Belangstelling voor de ander

‘Laatst toen een vluchteling aan het koken was, heb ik haar

gevraagd wat ze bereidde. Ook heb ik haar gevraagd hoe haar dag was geweest. Mensen waarderen dat.

Soms maak ik gebruik van de hulpvraag. De een is goed in sjouwen, de ander in koken of computers. Laatst had ik problemen met mijn computer. Wat dat betreft ben ik een echte nitwit. Hier in huis hebben we iemand die daar heel veel van afweet. Als ik de hulp van de ander inroep, geef ik aan dat ik niets van computers weet en of hij mij wil helpen. Door aan te geven dat je het zelf niet kunt, geeft je de ander de kans om zijn kennis te gebruiken. Je ziet dan mensen opbloeien. En mensen helpen je heel graag.

Ik probeer mensen vertrouwen te geven en dit ook tijdens mijn werk te doen. Voordat cliënten bij Neos worden toegelaten, wordt er eerst een intake gedaan. Hierbij worden alle regels besproken en vastgelegd. Het is belangrijk om duidelijke afspraken te maken en deze afspraken ook na te leven. Maar pas op voor de valkuil. Een voorbeeld: ik werkte in een apotheek waar verslaafden hun medicijnen konden ophalen. Voorwaarde was dat ze dit vóór half vijf moesten doen. Daarna is de medicijnkast afgesloten. Natuurlijk zijn er wel eens cliënten die na half vijf kwamen. Mijn collega stond al klaar en riep dan "te laat!" De cliënt gaf vervolgens allerlei redenen aan om het te laat zijn te vergoelijken. Mijn collega riep dan 'regels zijn regels'. Met als gevolg agressie, gillen, schelden etc. Natuurlijk had mijn collega gelijk en waren wij verplicht de kast om half vijf te sluiten. Maar het kan ook anders. Ik probeer de situatie altijd te normaliseren. Dat wil zeggen; niet beschuldigend optreden. Begrip tonen voor het te laat komen, maar ook begrip vragen voor het feit dat wij verplicht zijn de kast te sluiten. Dat ik wel wil helpen, maar gewoon niet mag omdat ik anders mijn baan zou kunnen verliezen. Vervolgens vertel ik dat we de volgende morgen om half negen weer open zijn en dan graag willen helpen. Ik moet zeggen dat ik zelden gillende cliënten heb gehad. Ik probeer dus mee te leven, mee te gaan met de ander, pas mijn toon aan, maar ik hou me wel aan de afspraken/regels.'

Vrede bewaren

'Dat lukt niet altijd. Het wordt moeilijker als men aan mijn normen en waarden komt. Als ik merk dat men geen respect toont voor mijn argumenten (mijn normen en waarden), dan stop ik met het onderwerp. Ik had laatst een discussie met een aanhanger van de PVV. De meningen hoe om te gaan met vluchtelingen liggen dan mijlenver uit elkaar. Zeker als je niet verder komt dan de oneliners waar de PVV om bekend staat en er zo geen verdieping ontstaat. Dat doet wat met mij en om de vrede te bewaren en de sfeer goed te houden, stop ik met de discussie. Per slot van rekening hoeft je het niet altijd met elkaar eens te zijn.'

Film-/lees-tip:

'De film 'For Sama'* heeft diepe indruk op mij gemaakt. Daarom wil ik graag de tip geven om naar deze film te gaan kijken.

Het gaat om het relaas van een jonge vrouw in het Syrische Aleppo. Zij hanteert de camera om vast te leggen wat er om haar heen gebeurt, en creëert zo tussen 2012 en 2016 als vanzelf een oorlogsfilm. De film die daaruit ontstond, heeft de vorm gekregen van een brief aan haar dochtertje Sama, geboren terwijl de bommen vallen. De gevolgen van die bommen zijn dagelijks te zien in het ziekenhuis waar haar man Hamza werkt, en ook daar filmt ze.'

*Dagblad Trouw waarschuwt voor de film. "Ga niet naar 'For Sama', je krijgt de vraag niet uit je hoofd: Waarom heeft de wereld dit laten gebeuren?"

Eindhoven Juli 2020

Corrie Zeidler, rabbijn

Corrie is getrouwd met Amit. Ze is ima (moeder) van 3 dochters en savta (oma) van 2 kleindochters. Ze is werkzaam als rabbijn van de liberaal joodse gemeente in Utrecht en als justitierabbijn bij het Ministerie van Justitie. Eén dag per week is ze oppas-savta. Daarnaast geeft ze les aan volwassenen die joods willen worden en geeft ze gastlezingen in leerhuizen en aan andere belangstellenden. Ze is ook actief in interreligieuze dialoog, voorheen in Eindhoven en Den Bosch, en nu in Utrecht. Corrie houdt van wandelen in de natuur en van samenzijn met de familie en vrienden, in Nederland en Israël.

Wat is vrede Corrie?

‘Voor vrede dient de hoofdgedachte, het vertrouwen, er te zijn dat er van al het benodigde genoeg is voor alles en iedereen. Gevolgd door de praktijk van samen liefdevol delen. Er kan pas echte vrede zijn als we dat elkaar ook gunnen. Als er tekenen zijn dat er niet genoeg is voor alles en iedereen, dan moeten we ons gedrag veranderen. Innoveren door technische hoogstandjes. Als dat lukt is dat gevoelsmatig gemakkelijk. Als dat niet lukt is het meestal technisch simpel, maar gevoelsmatig moeilijk om in het gebruik van het schaarse goed te matigen. Dat komt er vaak op neer dat er omgekeerd moet worden op de ingeslagen weg want dan blijkt die weg naar onmogelijke oorden te voeren. Het klinkt cru: maar ook de weg naar de hel is vaak geplaveid met goede bedoelingen. En dan moet er toch omgekeerd worden ondanks het mooie plaveisel. Transitie heet dat tegenwoordig ook wel. Gas uit Groningen is een voorbeeld. Dit soort dwalingen tijdig herkennen is vaak moeilijk. Tijdig omkeren misschien nog wel moeilijker’.

Dagritme

‘Mijn dagen zien er heel verschillend uit. Vaste momenten in elke dag zijn het 3 x bidden van het Achttiengebied met de 18 zegeningen. Vrede is één van die 18 zegeningen. In mijn pastoraal werk als rabbijn speelt het bovengenoemde vertrouwen dat er genoeg zal zijn voor iedereen een grote rol. En zo ook het gebed’.

Ultieme beeld van vrede

‘We zitten hier in de tuin bij een vijgenboom en druiventrossen. Dat is in het jodendom het ultieme beeld van de vrede. Sjaloom, heel zijn. Het is aangereikt door de profeten. Maar het geeft tevens aan dat het om bijna een onmogelijk iets gaat. Het zal pas vrede zijn als het messiaanse tijdperk¹ aanbreekt, is de metafoor’.

Vrede, een relatief begrip

‘Er zijn vele facetten, veel deelgebieden en vele niveaus van vrede. Vrede is ook een relatief begrip. Zoals arm en rijk relatieve begrippen zijn. Maar we moeten streven naar het hoogste niveau, want zonder dat is er ook geen perspectief voor een lager niveau. En wij, mensen, moeten het bewerkstelligen. En het is geen illusie.

¹Het begrip “messiaans tijdperk” wordt door verschillende mensen verschillend voorgesteld. Hier wordt bedoeld het tijdperk waarin als het ware de betekenis van het woord sjaloom (heelheid) nog overtroffen zal worden, doordat er een einde aan het geweld zal komen en de rechtvaardigheid zal regeren.

De mens dient continu op zoek te zijn naar het benul van goed en kwaad. Het gaat om lange adem. We moeten bomen planten, ook als die pas over zeventig jaar aan de volgende generaties vrucht zullen geven’.

We kunnen er vandaag mee beginnen

‘Nu denken we te veel aan ons zelf, we zijn hoogmoedig. We moeten in beide jaszakken van elke jas een briefje dragen. Op het ene staat: “we zijn stof”, op het andere staat: “de wereld is voor ons, de mensen, geschapen”. Dat geeft een enorm spanningsveld, waarin we ons handelen moeten afwegen. We moeten ze bij elke beslissing om de beurt een paar keer lezen.

Het dagelijks leven van individuen en groepen moet bestaan uit respect, het goede proberen te zien en goed zorgen voor alles en iedereen. Dus het huishouden bestaat uit goed kijken wat je koopt en goed kijken of je iets wel gaat weggooien. En dan nog alleen als je weet, dat het door jouw afvalscheiding weer zo veel mogelijk als grondstof hergebruikt wordt.

Corona leerde ons dat we niet elk jaar naar Israel moeten vliegen voor familiebezoek. Het leven kan ook doorgaan als we dat een paar keer overslaan. En dat blijkt bij bijna alles als we matigen. En we kunnen er vandaag mee beginnen. We mogen niet wachten met dingen die de vrede aanjagen’.

Film-/lees-tip:

‘Niet in Gods naam’ van rabbijn Jonathans Sacks

‘Niet in Gods naam’ van rabbijn Jonathan Sacks is een aanklacht tegen het misbruik van Gods naam ter rechtvaardiging van geweld. Hij gaat in op de spanningen tussen Jodendom, Christendom en Islam. Ook pleit hij vurig voor de samenwerking tussen de wereldgodsdiensten in de strijd tegen geweld en terreur.

Rosmalen Juli 2021

Hamid, maatschappelijk werker

Hamid is geboren in Hamadan Iran, en woont sinds 1990 in Nederland. Maatschappelijk werk is zijn vakgebied. Dit doet Hamid omdat hij mensen interessant vindt; zijn passie is met mensen werken. Hij is begonnen in de opvang van asielzoekers. In Amsterdam heeft Hamid een tijd in een Blijf-van-mijn-lijfhuis gewerkt. Dat was een bijzonder project: mannen ondersteunen die op de een of andere manier thuis mishandeld werden.

Sinds 4 jaar werkt hij met jongeren, in Tilburg.

Hamid houdt van reizen, fietsen, koken en met vrienden afspreken. Reizen door een land is verrijkend. Toen hij voor het eerst in Thailand was, is hij anders over mensen gaan denken. Hij kijkt er naar uit om door Zuid-Amerika te reizen.

Wat is vrede voor Hamid?

'Dat wat je jezelf gunt, gun je ook andere mensen'.

'Ik zal dit even nader toelichten. Vrede betekent dat je andere mensen net als jij gunt dat ze vrij zijn, dat ze die dingen kunnen bereiken die ze willen bereiken. Dat ze elkaar helpen en niet tegenwerken. Vrede is niet gemakkelijk. Vrede heeft ook een beetje te maken met tevreden zijn. Daar zit het woord 'vrede' immers in.'

'Praktisch betekent vrede voor mij dat je een ander gunt wat je zelf hebt. Elkaar helpen.'

Dagritme

'Het belangrijkste verschil tussen Nederland en Iran is, dat in Iran er sprake is van een heel sterk familiegevoel. Je doet heel veel met je familie. En als je een vriend hebt, is dat vaak voor het leven. Het contact tussen mensen is intenser dan hier in Nederland.

Als je hier in Nederland nieuwe mensen wilt ontmoeten, dan ga je bij een (sport-)club of naar de kroeg. In Iran gebeurt alles op straat of bij de burens.

Wel is het zo dat in Nederland de mensen meer vrijheid hebben en ruimte om zichzelf te zijn. In Iran moet je veel voorzichtiger zijn met wat je zegt. Ook is de sociale druk hoog. In Nederland kun je bijvoorbeeld makkelijker 'nee' zeggen. Niemand neemt je dat kwalijk. In Iran is het moeilijker om 'nee' te zeggen.

Tijdens zijn reizen is hij anders over mensen gaan denken. 'Hoe kunnen aardige, goede mensen toch naar de hel gaan als zij niets van de islam afweten?'

Tevreden met mijn kleine tuin

'Ik probeer tevreden te zijn met wat ik heb. Een voorbeeld: als ik een auto heb om van a naar b te rijden, maakt het me niet uit wat voor een auto het is, een Dafje of een Mercedes Benz. Ik ben niet jaloers omdat iemand anders een grote villa heeft en ik niet. Ik ben tevreden met mijn kleine tuin, met mijn auto, mijn fiets.'

'Ik heb veel arme mensen ontmoet. En geleerd dat het materiële eigenlijk niets is. Ook gedurende mijn reizen en in de oorlog heb ik dat gezien.

Er is me wel iets opgevallen. Arme mensen zijn aardig en lief. Echt tevreden. Maar als ze een beetje rijker worden, dan gaan ze zich anders gedragen. Dan willen ze meer.'

Ik accepteer gemakkelijk

'Zo af en toe wil ik wel dat ik een betere positie heb op mijn werk, dat ik me kan ontwikkelen. Dat is niet gemakkelijk. Ik

beheers de Nederlandse taal en mijn houding straalt tevredenheid uit. Daardoor accepteer ik ook gemakkelijk, en ga ik dus eigenlijk achteruit.

Deze maatschappij houdt van iemand die assertief is, die heel actief is, die ambitieus is...als je dat niet bent dan heb je minder kansen. Eigenlijk is dat oneerlijk.'

Film-/lees-tip:

'Ik heb geen specifieke film- of leestip. Wat ik wel wil meegeven is dat mensen rust nodig hebben, zeker als ze veel hebben meegemaakt, ze willen iemand die betrouwbaar is. Probeer iedere dag opnieuw in gesprek te gaan met jongeren. Deel je ervaringen, vanuit je eigen ik, om ze zo te helpen. In gesprek zijn is present zijn. Er voor hen zijn wanneer ze jou nodig hebben.'

Eindhoven Juli 2020

Hans Matheeuwsen, peaceman

Hans is geboren in Maarheeze met de daarbij behorende kneuterigheid in de goede zin van het woord. In Weert ging hij naar de middelbare school waar hij ook al meteen zijn eerste actie mee-organiseerde voor meer democratisering.

Wat wilde hij graag weg uit Maarheeze toen hij 18 was. Hij vertrok naar Nijmegen waar hij filosofie ging studeren. Dat heeft hij niet afgemaakt. Uiteindelijk werd het welzijnswerk en filosofie, en dit heeft hij met succes afgerond.

In 1982 was hij medeoprichter van het Vredesburo dat in 2022 veertig jaar bestaat.

Wat is vrede voor Hans?

‘Voor mij komt het heel dicht bij rechtvaardigheid uit. Op een positieve manier omgaan met een conflict. Vrede is een optelsom van sociale rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid en hoe wij omgaan met de natuur. Vrede geeft stof tot nadenken. We moeten het niet willen vastleggen, maar er iets mee doen.’

Dagritme

Vrede is iets van alle dag. En niet alleen van negen tot half zes, als Hans op het Vredesburo is. Die plek dient er voor om mensen te bereiken, maar ook om ze vragen te laten stellen.

‘Dat ik op het Vredesburo werk aan vrede, betekent niet dat ik alleen maar bezig ben met grootschalige militaire conflicten. Als je als samenleving accepteert dat mensen het hoofd niet boven water kunnen houden, heb je geen vrede. Ik zie en doe dingen omdat ik vind dat ze moeten gebeuren; niet omdat er het stempeltje vrede op staat.’

Anarchistisch

‘Wij hebben een eeuw van twee wereldoorlogen achter de rug. Daar komen dan nog Vietnam en Indonesië bij. Valt het je op hoe gemakkelijk dingen zich herhalen en hoe moeilijk het is om mensen het anders te laten doen?’

Ik heb altijd een licht anarchistische instelling gehad. Hier heb ik de vrijheid om te doen wat ik wil. Vrede is ook de vrijheid om dat te kunnen doen.’

Vorming

Hans heeft altijd iets gehad met leren, maar meer nog met vormen. Omdat hij een tien had voor Duits, dacht zijn leraar dat hij die taal wel zou gaan studeren. Maar Hans loopt er niet warm voor om kinderen woordjes te laten leren. Wel wil hij ze bijbrengen dat leven bestaat uit plussen en minnen: ‘Alleen plussen, dat gaat niet. Een afwisseling van ups en downs, dat is goed. Dus soms ben je verdrietig. Als je altijd maar de punten er uit kunt halen waar je mee door kunt gaan.’

Gebroken geweeftjes

‘Het Vredesburo is ontstaan op de golven van de grote demonstraties tegen kruisraketten in Amsterdam (400.000) en Den Haag, begin jaren tachtig. Vanuit Eindhoven reden er meer dan vijftig bussen. Het had-

den er honderd of meer kunnen zijn, maar er was geen bus meer te krijgen.

In 1985 waren er in Eindhoven zeventig vredesgroepen. Per jaar verkochten we vijfhonderd gebroken geweeertjes. Op het hoogtepunt waren er landelijk 25 vergelijkbare vredesburo's. Nu is die hele structuur verdwenen. Ook onze tijd zit er op. De gedachte houdt niet op, maar de vorm. Is dat erg? Nee! Elke tijd zoekt naar zijn eigen vorm.'

Vredeseducatie

Bij het 25-jarig bestaan van het Vredesburo werd besloten om door te gaan als vredes-educatieve instelling. Daarom geeft Hans op jaarbasis zo'n honderd lessen op scholen: 'Kinderen

hebben goede vragen. Ik moet genoeg vaardigheden hebben om met die kinderen een stuk verder te komen.'

In bijna veertig jaar tijd is Hans een lopende encyclopedie geworden. Vraag hem hoe het er aan toe gaat in Turkmenistan, en hij komt met het antwoord.

Momenteel probeert hij met de vraag "Hoe samen leven wij in Eindhoven" de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2021 te beïnvloeden.

Sinds 2020 heeft Hans een alter ego: 'peaceman'. Een heel andere manier om aandacht vragen dan jezelf vastketenen aan hekken bij de vliegbasis in Volkel ('Dat beheers ik heel behoorlijk!')

Leestip

Hans wil geen leestip geven, maar wel een advies: lees zoals hij zoveel als je kunt. 'Niets is mooier dan zelf de woorden te vinden.'

augustus 2021

Jos Hazebroek, Bahá'í

Jos is getrouwd en vader van twee volwassen zonen. Hij is gepensioneerd en op diverse gebieden actief als vrijwilliger: actief lid van de wereldwijde bahá'í gemeenschap, jeugdcoach bij Go4it! (onderdeel van Dynamo jeugdzorg), bestuurslid van Stichting Vredescentrum Eindhoven, lid van het Platform LEV, lid van Lions Club Eindhoven Host en in dat verband jaarlijks bezig met de Lions International Vredesposter tekenwedstrijd voor kinderen die 11, 12 of 13 jaar oud zijn. Zijn hobby's zijn lezen, fietsen, wandelen en reizen.

Wat is vrede voor Jos?

'Mijn kijk op vrede is mede gevormd door de leringen van Bahá'u'lláh (de Heerlijkheid van God), de stichter van het Bahá'í Geloof. Van alle religies in de wereld is dit de jongste in onze geschiedenis'.

'Vrede beschouw ik als een heilzame toestand van rust en harmonie en de afwezigheid van twist of strijd. Dit geldt zowel voor ieder individu afzonderlijk als voor samenwerkingsverbanden op lokaal, nationaal en internationaal niveau'.

'Op individueel niveau is vrede voor mij in balans zijn. Aandacht hebben voor en betrokken zijn bij de ander en die helpen indien nodig. Ook aandacht hebben voor en betrokken zijn bij mijzelf, zorgen voor mijn eigen geestelijke ontwikkeling in een poging op die manier vandaag een beter mens te zijn dan gisteren.'

Dagritme

'In ieder mens zijn twee naturen aanwezig; zijn geestelijke of hogere natuur en zijn stoffelijke of lagere natuur. Om die hogere natuur te ontwikkelen is verfijning van het innerlijke karakter en dienstbaarheid aan de mensheid nodig. Dit tweevoudige morele doel – zorgdragen voor eigen geestelijke en intellectuele groei en tegelijkertijd bijdragen aan de transformatie van de samenleving – is essentieel voor mijn dagelijkse leven en voor mijn bijdrage aan het bereiken van wereldvrede.'

Vrede, een utopie?

'Vrede is wat mij betreft géén utopie! Mijn overtuiging is dat de wereld een glorieuze toekomst van vrede tegemoet gaat. Volgens de leringen van Bahá'u'lláh zal de mensheid zich in een wereldstaat organiseren en uiteindelijk deze "Allergrootste Vrede", zoals die door alle grote religies is voorspeld, weten te stichten.'

Dienstbaar zijn

'Thuis nemen wij beslissingen op basis van gelijkwaardigheid. Waar ik verder voor sta is het dienstbaar zijn aan de samenleving; helpen waar dat nodig is en ik dat kan; of dat nu thuis is, bijvoorbeeld in de huishouding (wat overigens van mijn kant nog wel wat beter kan), hulp verlenen bij mij in de straat of in de buurt; het coachen van de jeugd bij Go4it. Waar ik veel plezier aan beleef is het, samen met andere leden van het platform LEV, onderhouden van de vredestituin, onderdeel van het Vredespad in Park Meerland in Meerhoven. Verder doe ik bestuurswerk voor de Stichting Vredescentrum Eindhoven en

voor de Eindhovense Bahá'í Gemeenschap. Ook ben ik betrokken bij de Lions International Vredesposter tekenwedstrijd. En last but not least, onze 3 kleinkinderen in Maastricht geven mij veel levensvreugde.'

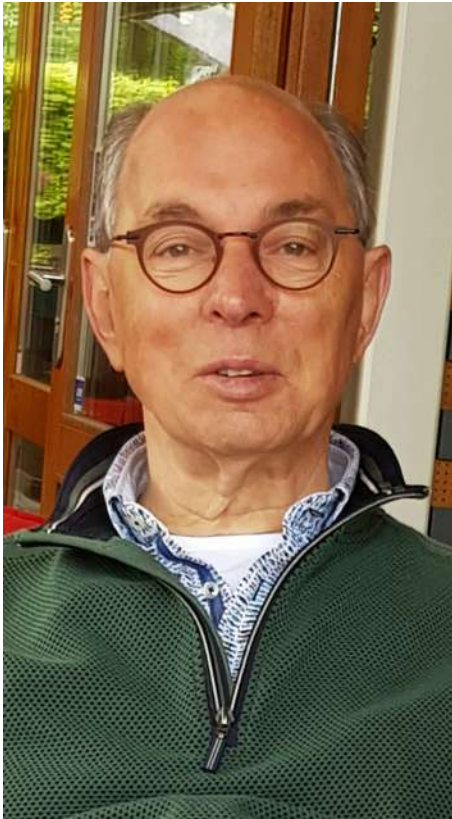
Film-/lees-tip:

'Ik zou een drietal boeken willen aanprijzen.

- Samen rijk van Koen Bruning.
Hierin wordt beschreven hoe het basisinkomen Nederland een toekomst geeft.
- High Conflict van de Amerikaanse onderzoeksjournalist Amanda Ripley.
Wanneer we verbijsterd zijn door de waanzin van de andere kant -in onze politiek, op het werk of thuis- is het omdat we niet zien, hoe het conflict zelf de overhand heeft gekregen. Dat is wat een hoog conflict (High Conflict) doet. Het is de onzichtbare hand van onze tijd. En het is anders dan de nuttige wrijving van een gezond conflict. Dat is een noodzakelijke kracht die ons dwingt om betere mensen te zijn. Dat is een goed conflict die ons ertoe aanzet betere mensen te zijn. Een hoog conflict is daarentegen wat er gebeurt als onenigheid uitmondt in een soort vete tussen goed en kwaad, het soort met een wij en een zij.
- The Ascent of Society van John S. Hatcher
Dit boek gaat over de relatie tussen individuele geestelijke ontwikkeling en de collectieve vooruitgang van beschaving.'

Eindhoven Juli 2020

Kees Schilder; opa, vader, medemens

Kees is getrouwd met Hanny, vader van drie kinderen en opa van zes kleinkinderen. Sinds een paar jaar met pensioen. Voor die tijd was hij trainer voor ondernemingsraden in de zorg- en welzijnssector. Hij is actief binnen het Humanistisch verbond, waar hij vooral in en rond Eindhoven meerdere activiteiten organiseert. Is een enthousiast pleitbezorger van de dialoog, als een niet-gewelddadige manier van gesprekken voeren. Daarnaast vrijwilliger bij de Thuisadministratie in de Kempen. Zijn hobby's: wandelen, muziek maken (gitaar, draailier, zingen) en museumbezoek.

Wat is vrede voor Kees?

'Dat antwoord heb ik nooit direct paraat. Wel beelden. De oudste beelden zijn: met mijn vader mee naar de 4 mei herdenking vlak na de 2^e wereldoorlog. Later, toen bleek hoe complexe begrippen als vrede, veiligheid en vrede met elkaar verbonden zijn, maar ook door elkaar heen lopen en soms elkaar tegenspreken, kwamen daarbij begrippen als rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. Aantasting daarvan leidt tot onvrede. Deze onvrede herkennen, benoemen en bestrijden zie ik als een maatschappelijke opdracht. Wat ik zie in het maatschappelijke debat, is dat mensen vaak tegenover elkaar staan en op een gewelddadige manier met elkaar in discussie gaan. Ik ben er van overtuigd dat we voor het oplossen van grote problemen als duurzaamheid, veiligheid en ongelijkheid op een andere manier met elkaar moeten overleggen. Naar elkaar moeten luisteren, elkaar niet moeten veroordelen, maar juist op zoek moeten gaan naar wat ons verbindt.'

Dagritme.

'Vroeg opstaan. Daarvan genieten. Vaak eerst sporten, ontbijtje, krantje. Vroeger vaker, maar nu nog maar eens per week oppassen op kleinkind. Twee dagen per week naar het Van Abbe museum, één keer als gastheer en één keer als lid van het koor (zanger/gitarist). Wij geven bij voorbeeld een gezongen rondleiding. Verder doe ik ook nog vrijwilligerswerk voor thuisadministratie Kempenland.'

Ubuntu

'Ik ben geïnspireerd door de ideeën vanuit de Afrikaanse filosofie, samengevat in het begrip Ubuntu: 'Ik ben, omdat wij zijn'. Zo ben ik door een vriendin een aantal jaren geleden uitgenodigd voor een festival op het landgoed De Paltz. Daar vertelden een aantal mensen over voorbeelden van Ubuntu in Nederland, kleine gebeurtenissen waarbij iemand er op een cruciaal moment is voor een ander. Er zijn zo veel mensen die, zoals Greta Thunberg, op een moedige manier, tegen de stroom in, een bijdrage leveren aan een vreedzamere wereld. Ook mensen als Mandela en Tutu hebben mij geïnspireerd. Door het organiseren van de dialoog probeer ik op mijn eigen manier bij te dragen aan het SAMEN bouwen aan een veilige, vrije wereld.'

Één om samen te delen

‘Het grote verhaal is volgens mij: 'We zijn als mensen één om deze aarde samen te delen. En steeds meer zie ik dat nog groter: 'We zijn met alles wat leeft, met de hele kosmos één om samen te mogen delen en te leven'. We zijn deze week getuige van commerciële ruimtevluchten. Het is zorgwekkend om te zien, hoe de rijkste mensen van de wereld zich deze mogelijkheid tot extreme ruimtereizen toeëigenen. Vanuit het liberalisme heeft een kleine minderheid aan rijken zich tegen de gemeenschap gekeerd. Laatst las ik een krantenartikel van Joke Hermsen over de lossere Coronaregels met als hoofdvraag : 'is de vrijheid die ik nu neem ook goed voor anderen?' Dat is een vraag voor arm en rijk. Dat is eigenlijk een vraag die we ons moeten stellen bij al ons doen en laten. Het is, zoals de filosoof Levinas zegt, de ander die ons aanziet en ons voortdurend vraagt wat we aan het doen zijn.'

Het moet anders

‘Terwijl we hier zitten werd 232 jaar geleden de Bastille in Parijs bestormd. Heeft dat elementen van vrede opgeleverd?

Onrecht moet benoemd worden. Soms moet je je duidelijk uitspreken, zoals in onze tijd over de grote ongelijkheid in de wereld. Maar geweld loopt altijd uit de hand. Mijn grote voorbeelden, Mandela, Ghandi, Tutu, hadden dat geweld niet nodig om toch bij te dragen aan een fundamentele verandering.

Een revolutie kan dat in zich hebben. Maar ook toen liep het uit de hand. Het heeft wel veel in gang gezet. Maar er werd ook telkens een zeer hoge tol betaald. Het moet geweldloos.

Verhalen vertellen en daarmee inspireren is vreedzamer. Elk klein ding telt. De goede verhalenverteller maakt de grootste stappen naar vrede. Misschien wel grotere dan boekenschrijvers. Maar toch hoop ik dat er geschreven blijft worden, want ik lees heel graag. Veel oerverhalen en veel filosofisch denken zijn gebaseerd op de gedachte: 'ik weet dat ik niets weet'. Dat geeft ons ruimte om verhalen te bedenken. En dan om onszelf en elkaar steeds te bevragen. Ik vind het mooie van de dialoog, dat je mensen bij elkaar kunt brengen om hun verhalen te vertellen en naar het verhaal van de ander te luisteren.

Ik ben optimistisch. Hoe droevig de zaken er ook voor staan. Er is een groeiend besef dat het in de westerse wereld anders moet. En er is een grote groep jongeren, die hopelijk nog een lang leven voor de boeg hebben, die gereed staat om het morgen ook daadwerkelijk anders te doen. Ik word er zelf ook door gemotiveerd.'

Film-/lees-tip:

Socrates en Òrúnmilà van Sophie Bósèdé Olúwolé

In haar boek deelt filosoof Sophie Bosède Olúwolé haar ontdekkingen over de Afrikaanse filosoof Òrúnmilà, die leefde ten tijde van Socrates. Beide filosofen hebben zelf geen woord op papier gezet. Hun werk vertoont opvallende inhoudelijke overeenkomsten en interessante verschillen. Òrúnmilà gaat ervan uit dat verschillende elementen elkaar aanvullen en niet oppositioneel zijn, dat 'onzelf en elkaar' een minder concurrerende, maar meer samenwerkende, meer inclusieve vooronderstelling had.

Lenie Scholten, vrijwilliger Stichting Vluchtelingen in de Knel

Lenie Scholten (1956) is getrouwd met George en woont in Nijmegen. Lenie heeft sociale geografie gestudeerd. Ze heeft gewerkt op de universiteit, o.a. voor vrouwenstudies, was coördinator van de vrouwenwerkwinkel en beleidsadviseur bij de FNV.

Lenie is 14 jaar wethouder geweest in Nijmegen en Eindhoven. Daarna heeft ze gedurende 3 jaar als leidinggevende gewerkt bij Stichting Vluchtelingen in de Knel. Inmiddels is ze met vervroegd pensioen, maar ze is nog steeds actief als vrijwilliger bij SVidK en als voorzitter van het Wereldvrouwenhuis in Nijmegen. Lenie heeft een passie voor haar moestuin, wandelen, hardlopen, lezen en breien.

Ze komt uit een katholiek gezin met vier zussen. Haar moeder was altijd in de weer voor minderbedeelden, bezocht woonwagenbewoners en bezocht zieken. Haar vader zong in het vredeskoor, schreef brieven voor Amnesty, organiseerde ieder jaar een vredesvuur en leerde asielzoekers hun leuke fietsenband plakken.

Wat is vrede voor Lenie?

‘Bij ons thuis stond een kist van mijn betovergrootvader die gedeporteerd was uit het Duitse leger. Zijn desertie werd gezien als een juiste beslissing. Er werd thuis best veel over oorlog gesproken. Thuis bij mijn moeder hadden ze Joodse onderduikers geholpen en mijn vader heeft zelf ondergedoken gezeten nadat hij aan de spoorwegstaking had meegedaan.

Vrede begint voor mij met vrede sluiten met jezelf, een gevoel van eigenwaarde, dat het goed is wie je bent. Dat was geen eenvoudige opgave voor mezelf, omdat ik -als enige van de vijf dochters- veel overhoop lag met mijn vader. Ik voldeed niet aan zijn verwachtingen, wat een hardnekkige voedingsbodem werd voor een negatieve zelfbeeld. Pas rond mijn 30ste lukte het mij tevreden en zelfs trots op mezelf te zijn.’

Westerse schuldenlast

‘Ik ben altijd wat jongensachtig/rebels geweest, zelf nadenken en actief zijn voor anderen, wat tot gevolg had dat ik al op de middelbare school actief werd in het leerlingenparlement. Dit heeft van mij een doorzetter gemaakt. Tijdens mijn studie sociale geografie werd ook veel aandacht besteed aan geopolitiek, het imperialisme en uitbuiting van diverse werelddelen door Europa. Hierdoor raakte ik veel meer doordrongen van onze westerse schuldenlast uit het verleden.

Toen ik wethouder werd in Nijmegen en Eindhoven heb ik al die jaren Asiel en Integratie in mijn portefeuille gehad. De gesprekken met wanhopige uitgeprocedeerde vluchtelingen zal ik nooit vergeten. Zij hadden bericht gekregen van de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) dat ze uitgezet zouden worden. Het was hartverscheurend om te zien dat de hoop die zij koesterden, dat de burgemeester of wethouder toch nog iets voor ze zou kunnen betekenen, tevergeefs bleek. Ik stond met lege handen, want een verblijfsvergunning kon ik ze niet geven. Hooguit kon ik tijdelijk onderdak bieden voor deze mensen die op zoek waren naar rust en vrede.

Ik ben ontzettend trots dat ik destijds in Eindhoven de bed-bad-en-broodregeling heb kunnen regelen. Basisrechten voor deze groep mensen, dat zou de norm moeten zijn. Het zijn mensen, net als jij en ik.’

Onmacht

‘De verhalen van vluchtelingen, de oorlogsbeelden op televisie, dat raakt mij. Omdat ik te emotioneel, te betrokken raak kan ik geen vluchtelingen één op één begeleiden. Ik kan woedend worden over

hoe er met cliënten wordt omgegaan door bijvoorbeeld de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Dit komt heel dichtbij bij mij.

Ik merk dat ik beter tot mijn recht kom als ik de mensen kan faciliteren, die deze begeleiding wel kunnen geven. Ik ben op mijn best als ik het verhaal kan vertellen aan allerlei instanties, zoals gemeentes en het kabinet.

In Nijmegen ben ik als voorzitter van het Wereldvrouwenhuis (waar gevluchte vrouwen zes maanden kunnen verblijven), bezig met het gemeentelijk beleid, het regelen van de financiën, en het zorgen voor goede ondersteuning van de vele vrijwilligers. Onze vrijwilligers verzorgen een volledig weekprogramma voor de vluchtelingen, zodat ze weer zelfvertrouwen krijgen en weerbaarder worden. Het is zo mooi om te zien dat vrouwen weer in zichzelf gaan geloven.

De onmacht/emotie zit mij in de weg. Hoe kan het dat we dit met zijn allen niet kunnen voorkomen? Sterker nog, dat we het laten gebeuren! Wereldleiders, staatshoofden, het Europees Parlement, ministers van buitenlandse zaken en noem ze maar op, ik ben het vertrouwen in ze kwijtgeraakt. En als zij niet in staat zijn oorlog te voorkomen, wie dan wel?

De enige manier om de onrust die dit in mij teweegbrengt te beteugelen, is door zelf heel praktisch bezig te zijn, en door me in te zetten voor de vluchtelingen die hier in mijn eigen stad zijn. Ik wil dat uitdragen naar anderen, in de hoop dat zij zich meer verdiepen en betrokken raken bij de vluchtelingenproblematiek.'

Tip:

'Mijn motto dat ik graag meegeef;

Je bent niet alleen op de wereld, besef dat wij hier in een bevoorrechte positie zitten en dat heel veel anderen dat geluk niet hebben. Samen zijn wij verantwoordelijk voor het geheel, dat vraagt om betrokkenheid en inzet van iedereen.

Vrede = vrijheid. Sta daar eens bij stil.'

Lex Lemmens, emeritus hoogleraar

Wat is vrede voor Lex?

‘Het is meer dan het ontbreken van strijd en oorlog. Vrede betekent ook een situatie waarin mensen zich kunnen ontplooiën. Duurzaamheid is onverbreekbaar verbonden met vrede. Bedreigingen zijn er vele: wereldleiders kunnen fatale fouten maken, verder armoede en klimaatverandering. Het is natuurlijk ongehoord dat de 26 rijksten in de wereld evenveel bezitten als de helft van de armen in de onderontwikkelde wereldbevolking. Ook belangrijk is dat de geboortecijfers met name in de onderontwikkelde landen gaan dalen. Het is statistisch bewezen dat als de welvaart in die landen stijgt, mensen -vaak te beginnen in de landbouw- een inkomen gaan genereren en het onderwijs op een hoger niveau komt te liggen. Ook de geboortecijfers zullen dan dalen.

We zullen ook moeten gaan werken aan een betere verdeling van water op de wereld. Gebrek aan water heeft al tot stevige conflicten geleid. Bij dit alles is de verwerving van kennis van groot belang.’

Aangepaste technologie

In eerste instantie is Lex gescout door Shell, maar al snel werd duidelijk dat daar zijn carrière niet lag. Vervolgens verbond hij zich aan de Technische Universiteit Eindhoven, waar hij na een aantal jaren kwantumchemie, docent technology assessment werd. Dit vak behelsde de beoordeling van technologieën met name in onderontwikkelde landen. En zo bezocht hij landen zoals Kenia, Tanzania en Zambia. Vele environmental rapportages verschenen van zijn hand; met name op het gebied van de suikerindustrie.

Motivatie jongeren

De laatste tien jaar bekleedde hij de functie van dean van het bachelorcollege. Aan hem de taak om, in de tijd dat er nogal wat studenten afvielen, te bewerkstelligen dat de interesse in de ingenieursopleiding zou terugkeren.

Daarbij hoorde natuurlijk ook onderzoek naar de motivatie onder de jongeren en zo viel hem op dat deze motivatie drieërlei was:

1. Werkelijke interesse in het gekozen vak
2. Wat kan ik met mijn vak doen om een steentje bij te dragen aan een betere wereld
3. Welke carrièremogelijkheden zijn er met dit vak.

Het viel Lex op dat bij heel veel studenten juist het tweede mo-

Na een lange carrière op de TU Eindhoven is Lex in september 2020 met pensioen gegaan. De laatste tien jaar was hij dean van het bachelorcollege.

Als student was hij al betrokken bij de Eindhovense Studentenkerk (nu: De Kapel). Hij was daar vooral geïnteresseerd in de maatschappelijke activiteiten die zich voornamelijk afspeelden in de “Bunker”.

Van jongs af aan sprak het vraagstuk van Oorlog en Vrede hem aan. Logisch dus dat hij ook meeliep in de betogingen tegen de kruisraketten: ‘Nee, geen lang haar, wel een baard!’

Die kruisraketten zijn goddank nooit gelanceerd, maar Lex is wel van mening dat de dreiging van een kernoorlog nog steeds boven ons hoofd hangt.

Lex was ook dienstweigeraar; hij heeft vervangende dienstplicht vervuld door deel te nemen aan een onderzoek naar de historie van kleurstoffen.

Zijn studierichting was chemie. Hij specialiseerde zich in de kwantumchemie. Later werd hij aan de TU hoogleraar in ‘science and engineering education’.

tief de belangrijkste rol speelde: ‘Wat kan ik met mijn studie doen voor een betere wereld?’ Speciale belangstelling onder de studenten daarbij was er voor de milieu-aspecten.

Voorzitter

Tja, en wat ga je dan doen na je pensionering? Nou, in ieder geval niet stilzitten. Nadat hij in zijn vrije tijd voorzitter was van de Eindhovense Studentenkerk, van Stichting FACT -die boeren in ontwikkelingslanden helpt- en van Stichting Huiskamer van Vluchtelingen, is hij nu voorzitter van een stichting die probeert ongedocumenteerden verder te helpen door hen te oriënteren op de Nederlandse samenleving. Verder is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Stedelijk College in Eindhoven in Nederland.

Brede visie

Persoonlijk heeft Lex veel gehad aan zijn bezoeken aan Taizé in Frankrijk om daar te mediteren over zijn bijdrage aan een betere wereld. Daar werd hij enthousiast over het werken aan vrede en wel door vanuit een brede visie te kijken naar wat je eigen bijdrage kan zijn.

Al met al is hij optimistisch. ‘Een voorbeeld: een aantal jaren geleden sprak iedereen over de gevolgen van de aanwezigheid van cadmium in met name de Brabantse bodem. Met vereende krachten is dat milieuprobleem de wereld uit geholpen. Het kan dus wel’.

Lex heeft vaak meegelopen in de jaarlijkse Eindhovense fakkeltocht op Kerstavond. Hij blijft geloven in het goede nieuws: er is een plaats van vrede voor arm en rijk in deze wereld.

Peter Schmid, oprichter Vredescentrum en architect Vredespad

Als kind was Peter Schmid al geïnteresseerd in vredesvraagstukken. Niet zo verwonderlijk dat dat ook terugkwam in zijn werk als hoogleraar bouwkunde (architectuur en bouwtechniek). In het internationale jaar van de vrede schreef hij een brief aan de minister van Onderwijs om scholen aandacht te laten geven aan vrede. Het College van Bestuur vond het geen goed idee dat hij deze privé-actie op het briefpapier van de Technische Universiteit had gedaan. Uitkomst van het gesprek hierover was dat Peter zich zou gaan bezighouden met vredesonderwijs in de keuzeruimte van technische studies. Dat werd het Vredescentrum waarvan hij 30 jaar voorzitter is geweest.

Wat is vrede voor Peter?

Peter vindt het moeilijk om vrede te definiëren, maar hij komt er toch gemakkelijk uit: ‘Leef harmonieus. In de wereld en in jezelf. Daarin speelt geweldloosheid een grote rol. Met name in de communicatie, maar ook in de technologie’.

Ahimsa

Peter was al vroeg geïnteresseerd in Indiase filosofie. Daar haalt hij ook het begrip ahimsa vandaan. Dat is het vermijden van himsa (geweld). Hij noemt een voorbeeld: ‘Iedereen waardeert zijde als textiel. Om dat te maken wordt de cocon met de nog levende zijderups in kokend water gegooit. In India heb je ahimsa zijde. Daar wachten ze totdat de rups vlinder is geworden voordat ze de cocon gebruiken.

Ook in de techniek kom je geweld tegen. In de bouwkunde maak je dingen door destructie: bomen omhakken, stenen splijten. Maar je kunt ook een omvormende methode gebruiken door van klei een baksteen te bakken.’

Vredespad

‘Defensie is nodig om vrede te ondersteunen. Maar als hoogste militair moet je er alles aan doen om een gevecht te voorkomen.’ Nadat er vanaf 2007 geen geld meer was voor vredesonderwijs, is mede vanuit de faculteit Bouwkunde het project Bouwen voor Vrede gestart. Peter Schmid heeft vanuit die faculteit een ontwerp voor vredespad in Eindhoven gemaakt als onderdeel van mondiaal netwerk van vergelijkbare initiatieven. Bijvoorbeeld in Afrika een vredespark voor dieren.

Op de website www.padnaarvrede.nu staat een filmpje waarin Peter als ontwerper een rondleiding geeft over het dan nog vrijwel lege pad. Het eerste van de acht stations is dan gerealiseerd: de Vredesboom is in 2012 aangeplant.

Gewapend met fraaie schetsen legt Peter uit wat er op de zeven andere plekken moet

Peter Schmid bij de opening van het Vredespad

komen. Het is mooi om nu terug te kijken op wat er intussen is gebeurd. In 2016 is de Vredescirkel gerealiseerd. Een plek waar alle zitplaatsen gelijkwaardig zijn en waar je dus prima een conflict kunt uitpraten, of overleggen, of genieten van een uitvoering. Zoek je in googlemaps naar Vredescirkel Eindhoven, dan krijg een mooi kaartje waar het hele pad op staat. En dat is nodig ook, want zo gemakkelijk is het niet te vinden.

In 2021 is de Vredestuyn een forse stap verder gekomen. De paden zijn nu goed te onderscheiden doordat de perken gevuld zijn. In augustus is het centrum van de tuin aangebracht: een rustpunt met een gestileerde vredesduif.

Dankbaar

Zo'n tien jaar geleden hebben Peter en zijn partner Gabriella een stukje grond gekocht in een Hongaars dorpje met driehonderd inwoners. Ze hebben er een zonnecollector, een composttoilet en een helofytenfilter voor waterzuivering.

Peter is nu 86 jaar en nog steeds, samen met Gabriella, dagelijks actief voor dezelfde doelen: 'Ik ben nog elk dag dankbaar.'

Geheel passend bij de mogelijkheden van deze coronatijd werken ze nu aan een digitale tentoonstelling.

Peter Schmid

**MISSING PEACE AMONGST HUMANS AND PEOPLES IS A SERIOUS ILLNESS,
IT IS A LACK OF INTELLIGENCE, A LACK OF BALANCED HEALTH, AND A
LACK OF THE ABILITY TO LOVE**

**GEBREK AAN VREDE TUSSEN WIE DAN OOK KOMT VAN OF IS EEN TEKORT
AAN INTELLIGENTIE, EEN MANKERENDE GEZONDHEID EN HET
ONVERMOGEN LIEF TE HEBBEN. GEBREK AAN VREDE IS EEN ERNSTIGE
ZIEKTE**

*

augustus 2021

Rob Kosterman, straatpastor

Wat is vrede voor Rob?

“Je moet wel van twee kanten durven te komen om elkaar te ontmoeten.” Deze tekst van Stef Bos geeft weer hoe straatpastor Rob Kosterman in zijn werk staat waarmee hij vrede een stapje dichterbij brengt.

Rob is alles behalve de klassieke missionaris die bijbels en rozenkransen uitdeelt. Nee, hij luistert allereerst zonder oordeel naar wat mensen te zeggen hebben. Dak- en thuislozen in hun waarde laten, juist omdat hun leven vaak geen feest is, maar een kwestie van overleven. Rob zal niet uit zichzelf over het geloof beginnen, maar gaat er wel op in als religie ter sprake komt. ‘Vergeet niet dat onder dak- en thuislozen veel religiositeit heerst met veel diepere lagen. Meestal beginnen ze hier zelf over.’

Dagritme

Rob houdt van de natuur. Elke ochtend om zes uur gaat hij met zijn twee honden (een Rottweiler en een Maltezer leeuwtje) wandelen in de natuur. Hij luistert ook erg graag naar klassieke muziek. Het oppakken van zijn liefde voor zingen is er nog niet van gekomen, maar dat komt zeker goed!

Op weg naar ‘kantoor’ loopt hij iedere morgen even langs het 18 Septemberplein. De nachtopvang gaat namelijk om 8 uur uit. Dit is een vaste routine, waardoor de daklozen weten dat hij dan langskomt. Ook gaat hij op vaste momenten naar het inloophuis en het hospice. Indien nodig ook even naar het ziekenhuis. In de winter gaat hij ook even naar de bibliotheek omdat de daklozen daar de warmte opzoeken.

‘Wist je dat in Eindhoven zo’n 150 daklozen leven (zij hebben geen dak boven hun hoofd) en 4.000 thuislozen (zij hebben geen woning, maar wel een dak boven hun hoofd)?’

Een menswaardige leven

‘Vrede is voor mij een leven met voldoende eten, een dak boven je hoofd en scholing’.

‘Daklozen worden gezien als een probleem. Ik probeer de waardigheid van de mens ruimte te geven; geen discriminatie, geen racisme. Ik zie dak- en thuislozen niet als een probleem.’

‘Een van de daklozen woonde al 5 jaar in zijn brommobiel. Via Neos heeft hij een appartement gekregen. Hij belde me op of ik zijn huis wilde inzegenen. Ik heb dat vervolgens gedaan. Voor mij voelde dat goed en hij voelde zich daarna veilig in zijn nieuwe woning.’

Een ander moment dat ik iets voor de daklozen kon betekenen was toen een dakloze vrouw van 56 jaar kwam te overlijden. Het

Straatpastor Rob Kosterman is getrouwd en heeft drie kinderen. Hij is al vroeg betrokken bij de kerk. Als kleine jongen kon hij goed zingen. Hij mocht de nodige keren verzuimen in de klas om te zingen bij bruiloften en begrafenissen. Sindsdien is zijn liefde voor de kerk nooit meer overgegaan en is hij betrokken gebleven bij de kerk door allerlei functies. Toen hij al getrouwd was, is hij de diakenopleiding gaan volgen gedurende 5 jaar (weekend opleiding). De opleiding heeft betrekking op ‘zorg voor de zwakkeren’. In Rob zijn geval is dat de zorg voor dak- en thuislozen. Omdat hij zich als diaken enigszins beperkt voelde in het uitoefenen van zijn ambt, is hij theologie gaan studeren. Zijn specialisatie is; ‘presentieeler’ waarbij ‘ruimte geven aan de ander’ centraal staat.

was midden in de coronatijd. Ik ben toen gevraagd om de uitvaart te regelen. Alles is in overleg gegaan met de daklozen. Helaas mochten er maar 30 personen bij de uitvaart aanwezig zijn. Omdat er meer mensen bij de uitvaart aanwezig wilden zijn hebben we de uitvaart naar het Ritahuis gestreamd zodat iedereen 'aanwezig' kon zijn. Dan zie je pas hoe hecht die gemeenschap is, ondanks dat iedereen op zichzelf leeft. Ze kennen elkaar ook allemaal. We hebben op een menswaardige manier afscheid kunnen nemen van deze te vroeg gestorven vrouw. Ik vond het ook heel bijzonder dat ik dit voor de groep mocht doen.'

Doe ik het goed?

'Soms gaat het minder goed of stroef. Ik werd een keer gevraagd om de enveloppen met leefgeld uit te delen. Dit geld is bedoeld om de daklozen in hun eerste levensbehoefte te voorzien, maar als je daarna hoort dat de betreffende persoon meteen het geld opmaakt in de coffeeshop, dan is dat wel wrang. Nog wranger wordt het als er even later een vrouw met kinderen komt en de enveloppen zijn op. Ik heb me toen wel afgevraagd of ik het wel goed had gedaan. Maar wie ben ik dat ik bepaal hoe een dakloze zijn geld besteedt? Misschien had hij drugs nodig om de dag goed door te komen. Ik probeer dan ook niet te oordelen.

Film-/lees-tip:

'Ik wil graag een tekst van Stef Bos onder de aandacht brengen omdat die heel goed onder woorden brengt wat mijn werk als pastor inhoudt.

Je moet van twee kanten komen om elkaar te ontmoeten
je moet eigenlijk toevallig onderweg zijn.
Je moet geen doel voor ogen hebben
en je moet soms laten gebeuren waarvoor je bang bent.
Je moet niet alles willen verklaren;
voor je het weet, verklaar je elkaar de oorlog.
Je moet van twee kanten komen om elkaar te ontmoeten.
Je moet jezelf in de ander durven zien zonder in die ander te verdwijnen.
Het kan zomaar opeens voor je staan
het lijkt op iets om uit de weg te gaan.
Dat is het vreemde van geluk.
Je maakt het waar of je maakt het stuk.
Het kan jou bedreigen, maar dezelfde kracht kan jou ook behoeden,
Je moet wel van twee kanten durven te komen om elkaar te ontmoeten.

[Twee kanten Stef Bos](#)

Eindhoven Juli 2020

Sonja Kawade, beheerder Emmaus

Sonja is 31 jaar en single, maar er is wel iemand in haar leven die ze erg leuk vindt.

Sonja woont nu al 3 jaar in Eindhoven bij Emmaus in het kloosterhof van Gestel.

Abbé Pierre is de stichter van de Emmaus-beweging -ontstaan in 1949- met als doel de armen en daklozen te helpen.

Sonja heeft al bij verschillende Emmaus kringloopwinkels gewoond en gewerkt.

Nu is zij de drijvende en motiverende kracht bij Emmaus Eindhoven. Wat ze dan ook met heel veel enthousiasme doet. Er wordt samengewerkt met verschillende maatschappelijk betrokken instellingen, in Eindhoven en daarbuiten. Alles voor een goede geschikte plaats/toekomst voor de mensen die bij Emmaus aankloppen.

Wat is vrede voor Sonja?

‘Vrede is iets wat we allemaal proberen te bereiken, maar wat heel moeilijk is. Het is ook een wisselwerking. Ik woon bij Emmaus met een groep mensen, die hun leven niet op de rit hebben; waar het leven hen tegenzat. Mensen met een verslaving, een scheiding achter de rug, geen huis of geen werk. En daardoor zijn ze allesbehalve tevreden met hun leven. Met Abbé Pierre als lichtend voorbeeld ben ik op mijn manier bezig structuur aan te brengen in hun dagelijks leven.

Deze mensen zijn heel hard bezig met aan zichzelf te werken. Het is dan mooi om te zien, dat de groep nieuwe leden opneemt om ze de rust en ruimte te bieden die zij zolang hebben moeten ontberen. De harmonie die ik dan zie is geweldig.

Ik haal heel veel voldoening uit dit werk; mensen in hun kracht zetten, ze erbij betrekken, zodat ze gezien worden. De groepsdynamiek die hier ontstaat maakt het mogelijk om afspraken te maken, bijvoorbeeld om binnen de groep geen alcohol te gebruiken. Door elkaar hierin te steunen wordt het gemakkelijker om de verleiding te weerstaan. Dat is iets van vrede.’

Dagritme

‘Toen Emmaus Eindhoven in 1956 zijn deuren opende, was het de enige kringloopwinkel van Nederland.

Hier kunnen mensen met een kleine beurs terecht voor meubels, kleding, witgoed, enzovoort. Emmaus Eindhoven biedt ook een bijzondere woon- en werkgemeenschap.

Ik regel mede de dagelijkse gang van zaken. Zit iemand in een probleemsituatie, dan helpen wij deze persoon om de stappen te kunnen zetten om hieruit te komen en dan bieden wij de voorwaarden om dit te kunnen doen. We bieden dan een woon-/werkplek aan voor wie dak- of thuisloos is. Ze werken dan mee in het kringloopbedrijf dat voor onze woon-/werkgemeenschap de bron van inkomsten is.

Het is een levenswijze voor mij om bij Emmaus te wonen, niet zomaar 40 uur te werken en dan naar huis te gaan, maar met elkaar te wonen en te werken. Het is voor mij een passende invulling van mijn bestaan. De wereldvrede staat ver van mijn bed, en ik heb niet het idee hier veel invloed op uit te kunnen oefenen. Dit kan ik wel in mijn directe omgeving en wel op een heel praktische manier, en een manier die bij mij past.

Ontmoeten en loslaten

‘Ik ben een keer vanuit Zuid-Frankrijk naar Santiago de Compostella gelopen. Toen realiseerde ik me dat de weg zelf, op het leven lijkt. Er zijn door degenen die het pad al eens eerder hebben gelopen, pijlen op de weg gezet die je kunt volgen. Heb het vertrouwen om de pijlen te volgen en besef dat niet alles opnieuw hoeft te worden uitgevonden.

Je loopt ook delen van de route met totaal vreemde mensen: de een loopt langzaam, de ander vlug, zoals het ook in het leven gaat.

Ontmoeten en loslaten. Besef dat jijzelf de basis bent, dat je doet wat je doet en blijf dicht bij jezelf. Het leven is net als de start van een wandeling: moeilijk maar mooi, balans vinden in voeding, lopen, rusten en aan het eind de afsluiting, een rouwproces.

Een heel mooi vredig proces om dit te mogen doen.’

Een tip:

‘Koop tweedehands spullen, stimuleer de circulaire economie.

Zoek Vrede met jezelf, ga op zoek naar nieuwe doelen als je ontevreden bent of onvrede ervaart.

Vrede is een momentopname maar je kunt er zelf ook iets mee doen, zonedig met hulp van anderen.’

Eindhoven juli 2021

Interview met jezelf

Stap een:

Stel je de volgende vragen:

- ✓ Wie ben ik?
- ✓ Waar hou ik van?
- ✓ Waar ben ik goed in?
- ✓ Waar ligt mijn passie?
- ✓ Wat heeft de wereld nodig?
- ✓ Wat voor werk zou ik (onbetaald) willen doen?

Door je deze vragen te stellen krijg je inzicht in jezelf. Vergelijk deze antwoorden met je dagelijkse leven (hoe ziet mijn gemiddelde dag eruit?) en waarom doe ik de dingen zoals ik ze doe?

Stap twee:

Benoem wat vrede voor jou betekent.

- ✓ Wat is vrede?
- ✓ Wat is vrede voor mij?
- ✓ Kun je situaties in je leven, in je omgeving noemen waar het er wel of juist niet was?

Stap drie:

Het is niet gemakkelijk, vrede te beoefenen. Het is vallen en opstaan. Onderzoek wat wel lukt (en hoe komt dat dan) en wat niet lukt (wat kan ik daar van leren). Heb vrede met het resultaat. Je hebt elke dag de mogelijkheid om het opnieuw te proberen.

Probeer een antwoord te vinden op de volgende vragen:

- ✓ Hoe probeer ik vrede in mijn dagelijks leven vorm te geven?
- ✓ Heb ik een voorbeeld van een situatie waarin 'vrede' mij makkelijk afging?
- ✓ Welke factor zorgde voor dit succes?
- ✓ Herinner ik mij een situatie waarin het mij niet gemakkelijk afging?
- ✓ Wat was een oorzaak voor 'het lukte niet helemaal'?
- ✓ Wat leer ik van voorgaande situaties of wat kan ik de volgende keer anders doen?

Stap vier:

Je inspiratie delen met een ander of anderen kan een hele goede bijdrage zijn aan het vredeswerk. Dat kan tijdens bijvoorbeeld een wandeling op het vredespad of een ander gelegenheid; wissel je gedachten uit wat je drijfveer en je inzicht is.

Wat is voor jou een belangrijke inspiratiebron om te werken aan innerlijke en uiterlijke vrede? Een film, een boek, een gesprek, een gedicht, een ontmoeting?

Elke dag een stap. Leren van wat er gebeurt. Kleine stapjes zorgen voor een groot pad, zetten je in beweging. Samen met anderen oplopen.

Hoe kun je vrede deel laten zijn van je leven, als een oefenpad. Welke stappen kun je zetten? Stel je deze vragen. Maak er dan een verhaal van, schrijf je inzichten op. Lees deze regelmatig door, maak aanvullingen en schrijf je nieuwe inzichten op. Zo wordt het een levend verhaal.

Je hoeft niet te wachten op het handelen van een ander. Je kunt zelf een eerste stap zetten. We hebben hierna een aantal stappen op een rij gezet om je op weg te helpen. Veel succes!

Stap 1:

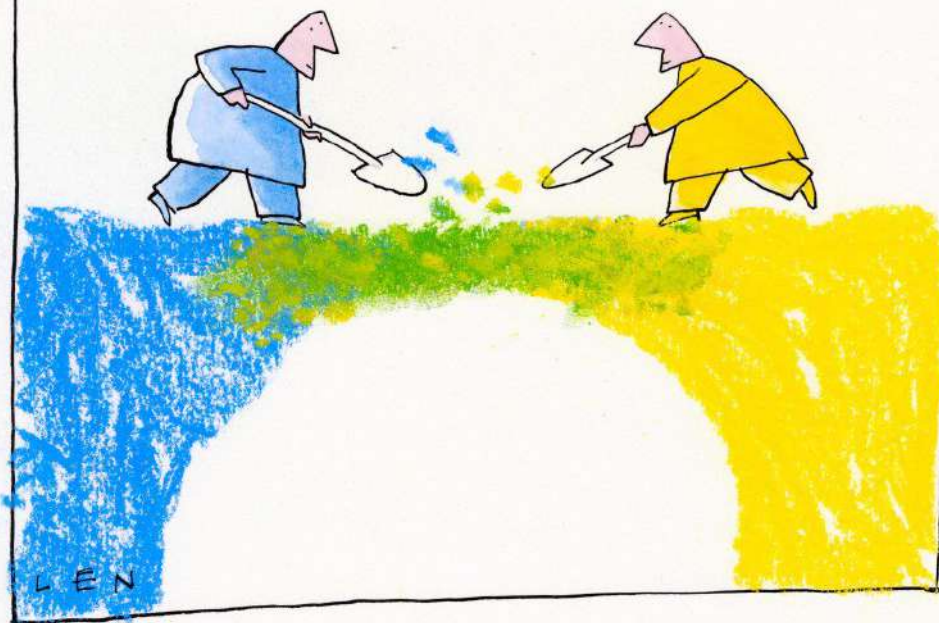
Stap 2:

Stap 3:

Stap 4:

VREDE

VERBINDT

Over Platform LEV

Dit boekje is tot stand gekomen onder de bezielende en enthousiaste medewerking van de leden van Platform voor Levensbeschouwing En Vrede, en met steun van het Vredesburo. Platform LEV is werkzaam in Eindhoven en bestaat uit een groep of individu die een bestaande levensbeschouwing vertegenwoordigt of iets wat een levensbeschouwing blijkt te zijn m.b.t. vredegericht denken en handelen. Het platform werkt middels nieuwsgierigheid, dialoog, respectvolle basishouding, bescheidenheid, analyse en aansporing van datgene wat de vrede kan dienen. Deelnemende groepen zijn binnen het platform niet gericht op werving voor eigen groep, maar op gezamenlijkheid.